Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

9 päivänä helmikuuta 2012*

Ennakkoratkaisupyyntö — Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen — Henkinen omaisuus — Tekijänoikeus ja lähioikeudet — Direktiivit 93/83/ETY, 2001/29/EY, 2006/115/EY ja 2006/116/EY — Elokuvateoksen hyödyntämisoikeuksien jakaminen sopimuksella teoksen pääohjaajan ja tuottajan kesken — Kansallinen lainsäädäntö, jossa nämä oikeudet annetaan suoraan lain nojalla yksinomaan elokuvan tuottajalle — Mahdollisuus poiketa tästä säännöstä osapuolten välisellä sopimuksella — Myöhemmät korvausoikeudet

Asiassa C-277/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Handelsgericht Wien (Itävalta) on esittänyt 17.5.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 3.6.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Martin Luksan

vastaan

Petrus van der Let,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit J. Malenovský (esittelevä tuomari), R. Silva de Lapuerta, G. Arestis ja T. von Danwitz,

julkisasiamies: V. Trstenjak,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Malacek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 5.5.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Martin Luksan, edustajanaan Rechtsanwalt M. Walter,

— Petrus van der Let, edustajanaan Rechtsanwältin Z. van der Let-Vangelatou,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään C. Pesendorfer,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään N. Díaz Abad,

— Euroopan komissio, asiamiehinään J. Samnadda ja F. W. Bulst,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

kuultuaan julkisasiamiehen 6.9.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee seuraavien säännösten tulkintaa:

— vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19.11.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY (EYVL L 346, s. 61) 2 ja 4 artikla

— tiettyjen satelliitin välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin ja kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen sovellettavien tekijänoikeutta sekä lähioikeuksia koskevien sääntöjen yhteensovittamisesta 27.9.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/83/ETY (EYVL L 248, s. 15) 1 ja 2 artikla

— tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajan yhdenmukaistamisesta 29.10.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/98/ETY (EYVL L 290, s. 9) 2 artikla ja

— tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY (EYVL L 167, s. 10) 2, 3 ja 5 artikla.

2 Tämä pyyntö on esitetty riita-asiassa, jossa asianosaisina ovat dokumenttielokuvan pääohjaaja Martin Luksan ja tämän elokuvan tuottaja Petrus van der Let ja joka liittyy sellaisen sopimuksen täyttämiseen, jonka perusteella ensimmäisen väitetään luovuttaneen jälkimmäiselle tätä elokuvaa koskevat tekijänoikeudet ja tietyt hyödyntämisoikeudet.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

Bernin yleissopimus

3 Kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyn Bernin yleissopimuksen (Pariisin sopimuskirja 24.7.1971), sellaisena kuin se on muutettuna 28.7.1979 (jäljempänä Bernin yleissopimus), 14 bis artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Elokuvateosta suojataan alkuperäisteoksena muunnelluksi tai toisinnetuksi ehkä tulleen teoksen tekijänoikeuksia supistamatta. Elokuvateoksen tekijänoikeuden haltijalla on samat oikeudet kuin alkuperäisteoksen tekijällä, edellä olevassa artiklassa tarkoitetut oikeudet niihin mukaan lukien.

2.

a) Se, kenelle elokuvateoksen tekijänoikeus kuuluu, määräytyy sen maan lainsäädännön mukaan, jossa suojaa vaaditaan.

b) Niissä liittomaissa, joiden lainsäädännössä elokuvateoksen tekijänoikeuden haltijoihin luetaan myös ne tekijät, jotka ovat antaneet panoksensa teoksen tekemiseen, nämä tekijät, jos he ovat sitoutuneet antamaan panoksensa elokuvan tekemiseen, eivät kuitenkaan voi, ellei siitä ole toisin

tai muuten erityisesti sovittu, kieltää teoksen toisintamista, levittämistä, julkista esittämistä, välittämistä yleisölle johtimitse, yleisradioimista tai muuta välittämistä yleisölle taikka tekstittämistä tai tekstien uudelleen äänittämistä toiselle kielelle.

c) Kysymys siitä, onko edellä olevan b kohdan soveltamisen edellytyksenä, että siinä tarkoitettu sitoumus on tehty kirjallisen sopimuksen tai vastaavan asiakirjan muodossa, ratkaistaan sen liittomaan lainsäädännön mukaan, jossa elokuvateoksen tuottajalla on päätoimipaikkansa tai vakinainen asuinpaikkansa. Kuitenkin se liittomaa, jossa suojaa vaaditaan, voi lainsäädännössään määrätä, että sitoumus on tehtävä kirjallisen sopimuksen tai vastaavan asiakirjan muodossa. Maiden, joiden lainsäädännössä näin määrätään, on ilmoitettava siitä kirjallisella selityksellä pääjohtajalle, joka ilmoittaa siitä välittömästi kaikille muille liittomaille.

d) Ilmaisulla 'toisin tai muuten erityisesti sovittu' tarkoitetaan jokaista rajoittavaa ehtoa, joka liittyy edellä mainittuun sitoumukseen.

3. Jollei kansallisesta lainsäädännöstä muuta johdu, edellä olevan 2 kappaleen b kohdan määräyksiä ei sovelleta elokuvateosten valmistamista varten laadittujen käsikirjoitusten, vuorosanojen eikä sävellysteosten tekijöihin eikä elokuvateoksen pääohjaajaan. Kuitenkin niiden liittomaiden, joiden lainsäädäntöön ei sisälly määräystä sanotun 2 kappaleen b kohdan soveltamisesta mainittuun ohjaajaan, on tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus pääjohtajalle, joka ilmoittaa siitä välittömästi kaikille muille liittomaille."

WIPOn tekijänoikeussopimus

4 Maailman henkisen omaisuuden järjestö (WIPO) hyväksyi Genevessä 20.12.1996 WIPOn tekijänoikeussopimuksen. Tämä yleissopimus hyväksyttiin Euroopan yhteisön puolesta 16.3.2000 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2000/278/EY (EYVL L 89, s. 6).

5 WIPOn tekijänoikeussopimuksen 1 artiklan 4 kappaleessa määrätään, että sopimuspuolten tulee noudattaa Bernin yleissopimuksen 1–21 artiklaa.

Unionin oikeus

Direktiivi 93/83

6 Direktiivin 93/83 1 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tässä direktiivissä elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen pääohjaajaa pidetään sen tekijänä tai yhtenä sen tekijöistä. Jäsenvaltiot voivat säätää, että muita henkilöitä on pidettävä tekijäkumppaneina."

7 Direktiivin II luvussa, jonka otsikko on "Yleisradiointi satelliitin välityksellä", on 2 artikla, jonka otsikko on "Yleisradiointioikeus" ja jossa säädetään seuraavaa:

"Jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, jäsenvaltioiden on säädettävä tekijän yksinoikeudesta antaa lupa tekijänoikeuksilla suojattujen teosten satelliittivälitykseen yleisölle."

Direktiivi 2001/29

8 Direktiivin 2001/29 johdanto-osan 5, 9–11, 20, 31 ja 35 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

"(5) Tekninen kehitys on moninkertaistanut ja monipuolistanut luomisen, tuotannon ja hyödyntämisen välineitä. Vaikka henkisen omaisuuden suojaamiseksi ei tarvita uusia käsitteitä, nykyistä tekijänoikeutta ja lähioikeuksia koskevaa oikeutta olisi mukautettava ja täydennettävä, jotta se vastaisi riittävästi taloudellisia tosiseikkoja, kuten uusia hyödyntämismuotoja.

– –

(9) Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien yhdenmukaistamisen on perustuttava suojan korkeaan tasoon, koska nämä oikeudet ovat ratkaisevan tärkeitä henkisen luomistyön kannalta. Niiden suojaaminen auttaa varmistamaan luovuuden ylläpitämisen ja kehittymisen niin tekijöiden, esittäjien, tuottajien, kuluttajien, kulttuurin, teollisuuden kuin suuren yleisön etujen mukaisesti. Tämän vuoksi henkisen omaisuuden tunnustetaan olevan erottamaton osa omaisuuden käsitettä.

(10) Voidakseen jatkaa luovaa ja taiteellista työtään tekijöiden tai esittäjien on saatava asianmukainen korvaus työnsä käyttämisestä, kuten myös tuottajien voidakseen rahoittaa tällaista työtä. Tuotteiden, kuten äänitteiden, elokuvien tai multimediatuotteiden sekä esimerkiksi tilauspalvelujen kaltaisten palvelujen, tuottamiseen vaadittavat investoinnit ovat merkittäviä. Henkistä omaisuutta koskevien oikeuksien riittävä oikeudellinen suoja on tarpeen, jotta tämän korvauksen saatavuus voidaan taata ja mahdollistaa näille investoinneille riittävä tuotto.

(11) Täsmällinen ja tehokas järjestelmä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien suojaamiseksi on yksi tärkeimmistä keinoista varmistaa, että eurooppalaisella kulttuuria luovalla toiminnalla ja kulttuurituotannolla on käytettävissä tarpeelliset voimavarat, ja taata, että teosten tekijät ja esittäjät voivat toimia riippumattomina ja arvonsa mukaisesti.

– –

(20) Tämä direktiivi perustuu periaatteisiin ja sääntöihin, jotka sisältyvät tällä alalla jo annettuihin voimassa oleviin direktiiveihin, erityisesti [tietokoneohjelmien suojasta 14.5.1991 annettuun neuvoston direktiiviin 91/250/ETY (EYVL L 122, s. 42), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/98, direktiiviin 92/100, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/98, ja tietokantojen oikeudellisesta suojasta 11.3.1996 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 96/9/EY (EYVL L 77, s. 20)], ja siinä kehitetään kyseisiä periaatteita ja sääntöjä edelleen ja sovitetaan ne tietoyhteiskuntaan. Tämän direktiivin säännöksillä ei ole tarkoitus vaikuttaa mainittujen direktiivien säännöksiin, ellei tässä direktiivissä toisin säädetä.

– –

(31) Eri oikeudenhaltijaryhmien välisten samoin kuin eri oikeudenhaltijaryhmien ja suojatun aineiston käyttäjien välisten oikeuksien ja etujen oikeudenmukainen tasapaino on turvattava. – –

– –

(35) Tietyissä poikkeus- tai rajoitustapauksissa oikeudenhaltijoiden olisi saatava sopiva hyvitys suojattujen teostensa tai muun aineistonsa käytön korvaamiseksi heille riittävällä tavalla. Tällaisen sopivan hyvityksen muotoa, yksityiskohtaisia järjestelyjä ja mahdollista tasoa määritettäessä olisi otettava huomioon kunkin tapauksen erityisolosuhteet. Näitä olosuhteita arvioitaessa käyttökelpoinen peruste voi olla kyseisestä toimesta oikeudenhaltijoille mahdollisesti aiheutuva haitta. – –”

9 Direktiivin 2001/29 1 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Muissa kuin 11 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa tämä direktiivi ei aiheuta muutoksia eikä millään tavoin vaikuta voimassa oleviin yhteisön säädöksiin, jotka koskevat

– –

b) vuokrausoikeutta, lainausoikeutta ja tiettyjä tekijänoikeuden lähioikeuksia henkisen omaisuuden alalla;

c) satelliitin välityksellä tapahtuvaan ohjelmien yleisradiointiin ja niiden kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen sovellettavaa tekijänoikeutta ja lähioikeuksia;

d) tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suoja-aikaa;

_ _”

10 Direktiivin 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Kappaleen valmistamista koskeva oikeus”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yksinoikeus sallia tai kieltää suoraan tai välillisesti, tilapäisesti tai pysyvästi, millä keinolla ja missä muodossa tahansa kokonaan tai osittain tapahtuva kappaleen valmistaminen on

a) tekijöillä teostensa osalta;

b) esittäjillä esitystensä tallenteiden osalta;

c) äänitetuottajilla äänitteidensä osalta;

d) elokuvien ensimmäisten tallenteiden tuottajilla elokuviensa alkuperäiskappaleiden ja niiden kopioiden osalta; ja

e) yleisradio-organisaatioilla lähetystensä tallenteiden osalta riippumatta siitä, onko kyseessä lähetysten langallinen vai langaton siirto, tai siirto kaapelin tai satelliitin välityksellä.”

11 Direktiivin 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus välittää yleisölle teoksia ja oikeus saattaa muu aineisto yleisön saataviin”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa langallinen tai langaton välittäminen yleisölle, mukaan lukien teosten saattaminen yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.

2. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yksinoikeus sallia tai kieltää langallinen tai langaton yleisön saataviin saattaminen siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada suojattu aineisto saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana, on:

a) esittäjillä esitystensä tallenteiden osalta;

b) äänitetuottajilla äänitteidensä osalta;

c) elokuvien ensimmäisten tallenteiden tuottajilla elokuviensa alkuperäiskappaleiden ja niiden kopioiden osalta; ja

d) yleisradio-organisaatioilla lähetystensä tallenteiden osalta riippumatta siitä, onko kyseessä lähetysten langallinen vai langaton siirto, tai siirto kaapelin tai satelliitin välityksellä.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa mainitut oikeudet eivät sammu tässä artiklassa säädetyllä tavalla tapahtuvan yleisölle välittämisen tai yleisön saataviin saattamisen yhteydessä.”

12 Saman direktiivin 5 artiklan, jonka otsikko on ”Poikkeukset ja rajoitukset”, 2 kohdan b alakohdassa ja 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Jäsenvaltiot voivat säätää poikkeuksista tai rajoituksista 2 artiklassa säädettyyn kappaleen valmistamista koskevaan oikeuteen seuraavissa tapauksissa:

– –

b) kun kyseessä ovat luonnollisten henkilöiden mille tahansa välineelle valmistamat kappaleet, jotka on tehty yksityiseen käyttöön ja joiden käyttötarkoitus ei ole välittömästi tai välillisesti kaupallinen, edellyttäen, että oikeudenhaltijat saavat sopivan hyvityksen, jonka osalta otetaan huomioon 6 artiklassa tarkoitettujen teknisten toimenpiteiden soveltaminen kyseiseen teokseen tai aineistoon taikka niiden soveltamatta jättäminen;

– –

5. Tämän artiklan 1, 2, 3 ja 4 kohdan mukaisia poikkeuksia ja rajoituksia sovelletaan vain tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa teoksen tai muun aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja.”

Direktiivi 2006/115/EY

13 Direktiivi 92/100 kodifioitiin ja kumottiin vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2006/115/EY (EUVL L 376, s. 28). Jälkimmäisessä kodifioidaan ja toistetaan vastaavin sanamuodoin direktiivin 92/100 säännökset. Kun otetaan huomioon pääasian oikeudenkäynnin tosiseikkojen tapahtumahetki (maaliskuu 2008), direktiivi 2006/115 on ajallisesti sovellettavissa, joten unionin tuomioistuin tutkii ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät kysymykset tähän direktiiviin nähden.

14 Direktiivin 2006/115 johdanto-osan 5 ja 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(5) Tekijöiden ja esittäjien luovan ja taiteellisen työn jatkuvuus edellyttää riittäviä tuloja, ja erityisesti äänitteiden ja elokuvien tuottamisen vaatimat sijoitukset ovat erityisen suuria ja epävarmoja. Mahdollisuus näihin tuloihin ja sijoitusten takaisin saamiseen voidaan tehokkaasti turvata ainoastaan antamalla riittävä oikeudellinen suoja asianomaisille oikeudenhaltijoille.

– –

(12) On tarpeen ottaa käyttöön järjestelmä, jolla taataan luovuttamaton kohtuullinen korvaus tekijöille ja esittäjille, joiden on voitava antaa tämä oikeus heitä edustavien yhteisvalvontajärjestöjen hallinnoitavaksi.”

15 Direktiivin 2 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen pääohjaajaa pidetään sen tekijänä tai yhtenä sen tekijöistä. Jäsenvaltiot voivat säätää, että muita henkilöitä on pidettävä tekijäkumppaneina.”

16 Direktiivin 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeudenhaltijat sekä vuokraus- ja lainausoikeuksien kohde”, säädetään seuraavaa:

”1. Yksinoikeus sallia tai kieltää vuokraus ja lainaus kuuluu seuraaville:

a) tekijälle tämän teoksen alkuperäiskappaleen ja kopioiden osalta;

b) esittäjälle tämän esityksen tallennusten osalta;

c) äänitteen tuottajalle tämän äänitteiden osalta;

d) elokuvan ensimmäisen tallennuksen tuottajalle elokuvan alkuperäiskappaleen ja kopioiden osalta.

– –

4. Jollei 5 artiklasta muuta johdu, esittäjien ja elokuvan tuottajan välisessä yksilöllisessä tai yhteisessä elokuvan tuottamista koskevassa sopimuksessa tarkoitetun esittäjän oletetaan luovuttaneen vuokrausoikeutensa, jollei sopimuksessa toisin määrätä, edellä sanotun kuitenkaan rajoittamatta 6 kohdan soveltamista.

5. Jäsenvaltiot voivat säätää 4 kohdan olettamaa vastaavasta tekijöitä koskevasta olettamasta.

– –”

17 Saman direktiivin 5 artiklan, jonka otsikko on ”Luovuttamaton oikeus kohtuulliseen korvaukseen”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tekijä tai esittäjä, joka on siirtänyt tai luovuttanut äänitteen taikka elokuvan alkuperäiskappaleen tai kopion vuokrausoikeuden äänitteiden tai elokuvien tuottajalle, säilyttää oikeuden kohtuulliseen korvaukseen vuokrauksesta.

2. Tekijät ja esittäjät eivät voi luopua oikeudestaan vuokrauksesta suoritettavaan kohtuulliseen korvaukseen.”

Direktiivi 2006/116/EY

18 Direktiivi 93/98 kumottiin tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta 12.12.2006 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2006/116/EY (EUVL L 372, s. 12). Jälkimmäisessä kodifioidaan ja toistetaan vastaavin sanamuodoin direktiivin 93/98 säännökset. Kun otetaan huomioon pääasian oikeudenkäynnin tosiseikkojen tapahtumahetki (maaliskuu 2008), direktiivi 2006/116 on ajallisesti sovellettavissa, joten unionin tuomioistuin tutkii ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät kysymykset tähän direktiiviin nähden.

19 Direktiivin 2006/116 johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tämän direktiivin säännökset eivät saisi rajoittaa Bernin yleissopimuksen 14 [bis] artiklan 2 [kappaleen] b, c ja d [kohdan] sekä 3 [kappaleen] soveltamista jäsenvaltioissa.”

20 Direktiivin 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Elokuvateokset tai audiovisuaaliset teokset”, säädetään seuraavaa:

”1. Elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen pääohjaajaa pidetään sen tekijänä tai yhtenä sen tekijöistä. Jäsenvaltiot voivat nimetä myös muita tekijäkumppaneita.

2. Elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen suojan voimassaoloaika päättyy 70 vuoden kuluttua seuraavista henkilöistä viimeisenä elossa olleen kuolemasta, riippumatta siitä, onko nämä henkilöt nimetty tekijäkumppaneiksi: pääohjaaja, käsikirjoittaja, vuoropuhelun kirjoittaja ja nimenomaisesti kyseistä elokuvateosta tai audiovisuaalista teosta varten luodun musiikin säveltäjä.”

Kansallinen oikeus

21 Itävallan tekijänoikeuslain (Urheberrechtsgesetz; BGBl. 111/1936), sellaisena kuin se on muutettuna Itävallan virallisessa lehdessä julkaistulla liittovaltion lailla (BGBl. I, 58/2010; jäljempänä UrhG), 38 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Hyödyntämisoikeudet kaupallisesti tuotettuun elokuvateokseen kuuluvat – – yrityksen omistajalle (elokuvan tuottaja). Tekijän laissa säädetyt korvausoikeudet kuuluvat puoliksi tuottajalle ja puoliksi tekijälle sikäli kuin ne eivät ole luovuttamattomia eikä tuottaja ole sopinut toisin tekijän kanssa. – –”

22 UrhG:n 42 b §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos teoksesta, joka on lähetetty yleisradion kautta, asetettu käyttöön julkisesti tai tallennettu kaupallisessa tarkoituksessa valmistetulle kuvan- tai äänentallennusvälineelle, on sen luonteen vuoksi odotettava valmistettavan kappaleita omaan tai yksityiseen käyttöön 42 §:n 2–7 momentin nojalla tallentamalla se kuvan- tai äänentallennusvälineelle, tekijällä on oikeus kohtuulliseen korvaukseen (Leerkassettenvergütung), kun tallennusvälineet saatetaan markkinoille kotimaassa kaupallisessa tarkoituksessa korvausta vastaan. Tallennusvälineinä pidetään tyhjiä kuvan- tai äänentallennusvälineitä, jotka soveltuvat tällaiseen kappaleen valmistamiseen, tai muita kuvan- tai äänentallennusvälineitä, jotka on tarkoitettu tähän käyttöön.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

23 Pääasian kantaja Luksan on dokumenttielokuvan, jonka nimi on ”Fotos von der Front” (Valokuvia rintamalta) ja joka käsittelee saksalaista sotavalokuvausta toisessa maailmansodassa, käsikirjoittaja ja pääohjaaja. On kiistatonta, että tämä dokumenttielokuva, jossa tuodaan kriittisesti esille sotavalokuvauksen kaksijakoisuus, on elokuvateos ja näin ollen alkuperäisteoksena suojattu.

24 Pääasian vastaaja van der Let tuottaa elokuvateoksia ja muita audiovisuaalisia teoksia kaupallisesti.

25 Asianosaiset tekivät keskenään maaliskuussa 2008 ”ohjaus- ja tekijäsopimuksen” (audiovisuaalista tuotantoa koskeva sopimus), jossa täsmennettiin, että Luksan toimii kyseisen elokuvan käsikirjoittajana ja pääohjaajana ja että van der Let tuottaa tämän elokuvan ja hyödyntää sitä. Tämän sopimuksen nojalla Luksan luovutti var der Letille kaikki kyseisen elokuvan tekijän- ja/tai lähioikeudet. Luovutuksen ulkopuolelle jäivät kuitenkin nimenomaisesti tietyt hyödyntämismuodot eli oikeus elokuvan saattamiseen julkisesti saataville digitaaliverkoissa sekä oikeus televisiolähetykseen niin kutsuttua ”closed-circuit TV:tä” ja ”pay TV:tä” käyttämällä eli oikeus lähettää elokuva suljetulle käyttäjäryhmälle sekä (koodatusti) erillistä maksua vastaan.

26 Sopimuksessa ei myöskään nimenomaisesti sovittu laissa säädetystä korvausoikeudesta, kuten UrhG:n 42 b §:ssä säädetystä Leerkassettenvergütung-korvauksesta (sananmukaisesti ”tyhjiä kasetteja koskeva korvaus”).

27 Pääasian oikeudenkäynnin perustana on se, että elokuvan tuottaja van der Let salli kyseessä olevan elokuvan saataville saattamisen myös internetissä ja luovutti tätä koskevat oikeudet Movieeurope.comille. Näin ollen elokuvan saattoi ladata tältä internetsivulta video on demand -palvelun avulla. Tuottaja asetti myös elokuvan esittelyfilmin käyttöön internetin välityksellä YouTubessa ja luovutti pay TV -oikeudet Scandinavia TV:lle.

28 Näissä olosuhteissa elokuvan ohjaaja Luksan nosti kanteen elokuvan tuottajaa van der Letia vastaan ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa. Luksan väittää, että kun otetaan huomioon sopimuksen mukaan hänelle pidätetyt hyödyntämismuodot (oikeus lähetykseen suljetulle käyttäjäryhmälle video on demand -palvelua ja pay TV:tä käyttämällä), tuottaja on pääasiassa kyseessä olevaa elokuvaa hyödyntäessään rikkonut kyseistä sopimusta ja ohjaajan tekijänoikeuksia.

29 Van der Let kiistää nämä väitteet ja toteaa, että hänellä on UrhG:n 38 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetyn cessio legis -säännön perusteella elokuvan tuottajana kaikki yksinomaiset hyödyntämisoikeudet kyseessä olevaan elokuvaan ja että tästä poikkeavat sopimukset tai vastaava oikeudenpidätys ovat tehottomia.

30 Lisäksi van der Let väittää, että UrhG:ssä säädetyt lakiin perustuvat korvausoikeudet ja erityisesti Leerkassettenvergütung kuuluvat hyödyntämisoikeuksien haltijalle. Koska sopimuksessa osoitetaan hänelle kaikki elokuvan hyödyntämisoikeudet, myös kaikki lakiin perustuvat korvausoikeudet kuuluvat hänelle. Van der Let nimittäin katsoo, että hänellä ei ole elokuvan tuottajana oikeutta vain UrhG:n 38 §:n 1 momentin toisessa virkkeessä vahvistettuun puolikkaaseen lakiin perustuvista korvausoikeuksista vaan myös samassa pykälässä vahvistettuun korvausoikeuksien toiseen puolikkaaseen, joka pääsääntöisesti kuuluu elokuvan tekijälle (elokuvan ohjaaja Luksan). Laissa säädetystä poikkeava sopimus on van der Letin mukaan näet sallittu.

31 Luksan kiistää tämän näkemyksen ja vaatii ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta toteamaan, että puolet lakiin perustuvista korvausoikeuksista kuuluu hänelle.

32 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenevien tietojen mukaan Itävallan oikeuskäytännössä ja oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että UrhG:n 38 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään hyödyntämisoikeuksien alkuperäisestä ja suorasta antamisesta yksinomaan elokuvan tuottajalle eikä ”lakiin perustuvasta oikeudenluovutuksesta” (cessio legis) tai näiden oikeuksien siirtymistä koskevasta olettamasta. Tämän UrhG:n 38 §:n 1 momentin tulkinnan mukaan hyödyntämisoikeuksien alkuperäistä ja suoraa antamista koskevan periaatteen kanssa ristiriidassa olevat sopimukset ovat tehottomia.

33 Laissa säädettyjen korvausoikeuksien ja erityisesti Leerkassettenvergütungin osalta 38 §:n 1 momentin toisessa virkkeessä säädetään, että oikeudet kuuluvat puoliksi elokuvan tuottajalle ja tekijälle, ja siinä sallitaan myös nimenomaisesti tästä periaatteesta poikkeavat sopimukset jopa elokuvan tekijän puolikkaan osalta.

34 Näissä olosuhteissa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on taipuvainen katsomaan, että UrhG:n 38 §:n 1 momentin ensimmäinen ja toinen virke, sellaisina kuin niitä on tulkittu tähän asti Itävallan tuomioistuimissa ja oikeuskirjallisuudessa, ovat ristiriidassa unionin oikeuden kanssa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin nimittäin katsoo, että unionin oikeuden mukainen tulkinta edellyttäisi, että UrhG:n 38 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä vahvistettu sääntö olisi kumottavissa oleva luovutusolettama. Lisäksi pääohjaajalla olisi luovuttamaton oikeus kohtuulliseen korvaukseen. Laissa säädetyistä korvausoikeuksista ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että vaikka UrhG:n 38 §:n 1 momentin toisessa virkkeessä vahvistetaan elokuvan tekijälle oikeus puolikkaaseen näistä oikeuksista, mitä tuomioistuin pitää kohtuullisena, tästä oikeuksien jakamista koskevasta säännöstä ei pitäisi voida poiketa.

35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa selvittää, voidaanko asian kannalta merkityksellisiä UrhG:n säännöksiä, joissa annetaan tietyt oikeudet tuottajalle sopimusmääräyksistä riippumatta, soveltaa sellaisina kuin niitä on tähän asti tulkittu Itävallan tuomioistuimissa, vai onko noudatettava päinvastaista ja unionin oikeuden mukaista tulkintaa.

36 Näissä olosuhteissa Handelsgericht Wien on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko Euroopan unionin oikeuden säännöksiä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien alalla ja erityisesti [direktiivin 92/100] 2 artiklan 2, 5 ja 6 kohtaa, [direktiivin 93/83] 1 artiklan 5 kohtaa sekä [direktiivin 93/98] 2 artiklan 1 kohtaa yhdessä [direktiivin 92/100] 4 artiklan, [direktiivin 93/83] 2 artiklan ja [direktiivin 2001/29] 2 ja 3 artiklan sekä 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan kanssa tulkittava siten, että ainakin elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen pääohjaajalle tai muille jäsenvaltioiden lainsäätäjien määrittämille elokuvan tekijöille kuuluvat suoraan (alkuperäisesti) lain nojalla hyödyntämisoikeudet, jotka koskevat kappaleen valmistamista, lähettämistä satelliitin kautta ja muuta välittämistä yleisölle siten, että teos saatetaan yleisön saataville, ja että ne eivät kuulu suoraan (alkuperäisesti) ja yksinomaan elokuvan tuottajalle; onko jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka mukaan hyödyntämisoikeudet annetaan lain nojalla suoraan (alkuperäisesti) ja yksinomaan elokuvan tuottajalle, Euroopan unionin oikeuden vastainen?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

a) Voiko jäsenvaltion lainsäätäjä säätää unionin oikeuden mukaan myös muiden oikeuksien kuin vuokraus- ja lainausoikeuksien osalta lakiin perustuvasta olettamasta tällaisten oikeuksien luovuttamisesta elokuvan tuottajalle, kun on kyse ensimmäisessä kysymyksessä tarkoitetuista hyödyntämisoikeuksista, jotka kuuluvat elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen pääohjaajalle tai muille jäsenvaltioiden lainsäätäjien määrittämille elokuvan tekijöille, ja jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, onko [direktiivin 92/100] 2 artiklan 5 ja 6 kohdassa, luettuina yhdessä tämän direktiivin 4 artiklan kanssa, säädetyt edellytykset täytettävä?

b) Onko elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen pääohjaajan tai muiden jäsenvaltioiden lainsäätäjien määrittämien elokuvan tekijöiden alkuperäistä oikeudenhaltijuutta sovellettava myös jäsenvaltion lainsäätäjän myöntämiin oikeuksiin, jotka koskevat kohtuullista korvausta ja joihin kuuluu esimerkiksi UrhG:n 42 b §:ssä säädetty Leerkassettenvergütung, tai [direktiivin 2001/29] 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin sopivaa hyvitystä koskeviin oikeuksiin?

3) Jos toisen kysymyksen b kohtaan vastataan myöntävästi:

Voiko jäsenvaltion lainsäätäjä unionin oikeuden mukaan säätää lakiin perustuvasta olettamasta, joka koskee tällaisten korvausoikeuksien luovuttamista elokuvan tuottajalle, kun on kyse [toisen kysymyksen b kohdassa] tarkoitetuista oikeuksista, jotka kuuluvat elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen pääohjaajalle tai muille jäsenvaltioiden lainsäätäjien määrittämille elokuvan tekijöille, ja jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, onko [direktiivin 92/100] 2 artiklan 5 ja 6 kohdassa, luettuina yhdessä tämän direktiivin 4 artiklan kanssa, säädetyt edellytykset täytettävä?

4) Jos kolmanteen kysymykseen vastataan myöntävästi:

Onko jäsenvaltion lailla toteutettu sääntely sopusoinnussa unionin oikeuden tekijänoikeuden ja lähioikeuksien alan edellä esitettyjen säännösten kanssa, jos siinä annetaan elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen pääohjaajalle tai muille jäsenvaltioiden lainsäätäjien määrittämille elokuvan tekijöille oikeus puoleen laissa säädetystä korvauksesta mutta tästä oikeudesta voidaan poiketa, minkä vuoksi se ei ole luovuttamaton?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

37 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään, onko yhtäältä direktiivin 93/83 1 ja 2 artiklaa ja toisaalta direktiivin 2001/29 2 ja 3 artiklaa yhdessä direktiivin 2006/115 2 ja 3 artiklan sekä direktiivin 2006/116 2 artiklan kanssa tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset elokuvateoksen hyödyntämisoikeudet (kappaleen valmistaminen, lähettäminen satelliitin kautta ja muu välittäminen yleisölle siten, että teos saatetaan yleisön saataville) kuuluvat lain nojalla suoraan ja alkuperäisesti pääohjaajalle, joka on kyseisen teoksen tekijä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, seuraako tästä se, että edellä mainitut säännökset ovat esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan nämä oikeudet annetaan lain nojalla ja yksinomaan kyseisen teoksen tuottajalle.

38 Aluksi on huomautettava, että elokuvateosten ja audiovisuaalisten teosten hyödyntämisoikeuksista on säädetty useilla direktiiveillä. Ensinnäkin direktiivin 93/83 II luvussa säädetään oikeudesta lähettämiseen satelliitin kautta. Kappaleen valmistamista koskevasta oikeudesta puolestaan säädetään direktiivin 2001/29 2 artiklassa ja oikeudesta välittää teos yleisölle saattamalla aineisto yleisön saataville direktiivin 2001/29 3 artiklassa. Lopuksi vuokraus- ja lainausoikeuksista säädetään direktiivin 2006/115 2 ja 3 artiklassa.

39 Direktiivin 93/83 1 artiklan 5 kohdassa säädetään, että elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen pääohjaajaa pidetään sen tekijänä tai yhtenä sen tekijöistä.

40 Samoin direktiivin 2006/115 2 artiklan 2 kohdassa säädetään, että elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen pääohjaajaa pidetään sen tekijänä tai yhtenä sen tekijöistä.

41 Sitä vastoin direktiivissä 2001/29 ei ole minkäänlaista nimenomaista mainintaa elokuvateoksen pääohjaajan asemasta.

42 Näin ollen on ensinnäkin määritettävä, mikä on elokuvateoksen pääohjaajan asema direktiivissä 2001/29 säädettyihin hyödyntämisoikeuksiin nähden.

43 Tästä on todettava, että direktiivin 2001/29 johdanto-osan 20 perustelukappaleesta käy ilmi, että direktiivi perustuu periaatteisiin ja sääntöihin, jotka sisältyvät tällä alalla jo annettuihin voimassa oleviin direktiiveihin, erityisesti vuokraus- ja lainausoikeuksista annettuun direktiiviin 92/100 (josta on tullut direktiivi 2006/115) ja tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajan yhdenmukaistamisesta annettuun direktiiviin 93/98 (josta on tullut direktiivi 2006/116). Direktiivillä 2001/29 on tarkoitus kehittää kyseisiä periaatteita ja sääntöjä edelleen ja sovittaa ne tietoyhteiskuntaan. Näin ollen direktiivin 2001/29 säännöksillä ei ole tarkoitus vaikuttaa mainittujen direktiivien säännöksiin, ellei direktiivissä 2001/29 toisin säädetä (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-403/08-C-429/08, Football Association Premier League ym., tuomio 4.10.2011, Kok., s. I-9083, 187 ja 188 kohta).

44 Direktiivin 2006/116 2 artiklan, jonka otsikko on ”Elokuvateokset tai audiovisuaaliset teokset”, 1 kohdassa on yleissääntö, jonka mukaan elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen pääohjaajaa pidetään sen tekijänä tai yhtenä sen tekijöistä ja jonka mukaan jäsenvaltiot voivat nimetä myös muita tekijäkumppaneita.

45 Näin ollen tätä säännöstä on tulkittava siten, että riippumatta kansallisen oikeuden puitteissa tehdystä valinnasta elokuvateoksen pääohjaajalla on joka tapauksessa – toisin kuin muilla tällaisen teoksen tekijöillä – tekijän asema direktiivin 2006/16 nojalla.

46 Lisäksi direktiivin 2006/116 2 artiklan 2 kohdassa säädetään elokuvateoksen tai audiovisuaalisen teoksen suojan voimassaoloajasta. Tämä säännös merkitsee väistämättä sitä, että tällainen teos ja etenkin sen tekijän tai tekijäkumppaneiden oikeudet ja erityisesti pääohjaajan oikeudet ovat tosiasiassa oikeudellisesti suojattuja.

47 Koska direktiivissä 2001/29 ei säädetä asiasta toisin ja koska sen säännösten soveltaminen ei saa vaikuttaa direktiivin 2006/116 säännösten eikä direktiivin 2006/115 säännösten ja erityisesti sen 2 artiklan 2 kohdan soveltamiseen, direktiivin 2001/29 2 ja 3 artiklaa on tulkittava siten, että näissä artikloissa tarkoitetut elokuvateoksen pääohjaajan tekijänoikeudet on taattava.

48 Edellä esitetystä seuraa, että kaikkien kyseisten hyödyntämisoikeuksien osalta, mukaan lukien direktiivissä 2001/29 säädetyt oikeudet, elokuvateoksen pääohjaajaa on pidettävä elokuvateoksen tekijänä tai yhtenä sen tekijöistä.

49 Toiseksi on määritettävä se, kuuluvatko pääasiassa kyseessä olevan kaltaiset elokuvateoksen hyödyntämisoikeudet (kappaleen valmistaminen, lähettäminen satelliitin kautta ja muu välittäminen yleisölle siten, että teos saatetaan yleisön saataville) lain nojalla suoraan ja alkuperäisesti elokuvateoksen pääohjaajalle kyseisen teoksen tekijänä vai voivatko nämä oikeudet tilanteen mukaan kuulua suoraan, alkuperäisesti ja yksinomaan kyseisen teoksen tuottajalle.

50 Oikeudesta satelliittilähettämiseen on todettava, että direktiivin 93/83 2 artiklassa myönnetään tekijälle yksinoikeus antaa lupa tekijänoikeuksilla suojattujen teosten satelliittivälitykseen yleisölle.

51 Direktiivin 2001/29 2 artiklassa säädetään kappaleen valmistamista koskevasta oikeudesta, että tämä oikeus on tekijöillä teostensa osalta ja ensimmäisten tallenteiden tuottajilla elokuviensa alkuperäiskappaleiden ja niiden kopioiden osalta.

52 Samoin direktiivin 2001/29 3 artiklassa säädetään oikeudesta välittää yleisölle teoksia saattamalla ne yleisön saataville, että tämä oikeus on tekijöillä teostensa osalta ja ensimmäisten tallenteiden tuottajilla elokuviensa alkuperäiskappaleiden ja niiden kopioiden osalta.

53 Näin ollen kolmessa edellisessä kohdassa esitetyissä säännöksissä annetaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaiset elokuvateoksen hyödyntämisoikeudet alkuperäisesti pääohjaajalle tekijän ominaisuudessa.

54 Riippumatta siitä, mitä näissä johdetun oikeuden säännöksissä säädetään, Itävallan hallitus vetoaa kuitenkin unionin tuomioistuimelle toimittamissaan huomautuksissa muun muassa elokuvateoksia koskevan Bernin yleissopimuksen 14 bis artiklan 2 kappaleen b kohtaan ja 3 kappaleeseen, jotka Itävallan hallituksen mukaan mahdollistavat näiden samojen oikeuksien antamisen yksinomaan teoksen tuottajalle.

55 Näistä määräyksistä käy nimittäin yhdessä luettuina ilmi, että kansallisessa lainsäädännössä voidaan poikkeuksellisesti evätä pääohjaajalta tietyt elokuvateoksen hyödyntämisoikeudet, kuten kappaleen valmistamista koskeva oikeus ja oikeus välittää teos yleisölle.

56 Tästä on huomautettava aluksi, että kaikki unionin jäsenvaltiot ovat liittyneet Bernin yleissopimukseen, osa ennen 1.1.1958 ja toiset ennen unioniin liittymistään.

57 Erityisemmin Bernin yleissopimuksen 14 bis artiklasta, joka koskee muun muassa elokuvateoksia, on todettava, että tämä artikla on lisätty yleissopimukseen Brysselissä vuonna 1948 ja Tukholmassa vuonna 1967 hyväksytyillä tarkistuksilla.

58 Täten Bernin yleissopimuksella on SEUT 351 artiklassa tarkoitetun kansainvälisen sopimuksen ominaispiirteet; tässä artiklassa määrätään muun muassa, että perussopimusten määräykset eivät vaikuta sellaisiin oikeuksiin tai velvollisuuksiin, jotka johtuvat yhden tai useamman jäsenvaltion yhden tai useamman kolmannen maan kanssa ennen 1.1.1958 tai, kun on kyse jäseneksi liittyneestä valtiosta, ennen liittymispäivää tekemästä sopimuksesta.

59 Unioni ei ole Bernin yleissopimuksen sopimuspuoli, mutta sen on kuitenkin WIPOn tekijänoikeussopimuksen, jonka sopimuspuoli se on, joka on osa sen oikeusjärjestystä ja joka on tarkoitus saattaa voimaan direktiivillä 2001/29, 1 artiklan 4 kappaleen mukaan noudatettava Bernin yleissopimuksen 1–21 artiklaa (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Football Association Premier League ym., tuomion 189 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Näin ollen unionin on noudatettava muun muassa Bernin yleissopimuksen 14 bis artiklaa.

60 On siis pohdittava, onko edellä tämän tuomion 50–52 kohdassa esitettyjä direktiivien 93/83 ja 2001/29 säännöksiä tulkittava WIPOn tekijänoikeussopimuksen 1 artiklan 4 kappaleen perusteella siten, että jäsenvaltio voi kansallisessa lainsäädännössään Bernin yleissopimuksen 14 bis artiklan nojalla ja sen mukaiseen mahdollisuuteen vedoten evätä pääohjaajalta pääasiassa kyseessä olevat elokuvateoksen hyödyntämisoikeudet.

61 Tästä on huomautettava aluksi, että SEUT 351 artiklan ensimmäisen kohdan määräyksen tarkoituksena on täsmentää kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti, että EUT-sopimuksen soveltaminen ei vaikuta kyseessä olevan jäsenvaltion sitoumukseen kunnioittaa liittymistä edeltäneestä sopimuksesta kolmansille valtioille johtuvia oikeuksia ja noudattaa vastaavia omia velvollisuuksiaan (ks. asia C-324/93, Evans Medical ja Macfarlan Smith, tuomio 28.3.1995, Kok., s. I-563, 27 kohta ja asia C-124/95, Centro-Com, tuomio 14.1.1997, Kok., s. I-181, 56 kohta).

62 On kuitenkin niin, että jos kansainvälisessä sopimuksessa sallitaan se, että jäsenvaltio toteuttaa unionin oikeuden vastaisia toimenpiteitä, mutta ei kuitenkaan velvoiteta jäsenvaltiota siihen, jäsenvaltion on pidättäydyttävä tällaisista toimenpiteistä (ks. vastaavasti em. asia Evans Medical ja Macfarlan Smith, tuomion 32 kohta ja em. asia Centro-Com, tuomion 60 kohta).

63 Tätä oikeuskäytäntöä pitää myös soveltaa tarpeellisin muutoksin silloin, kun lainsäädäntötoimenpide, jonka jäsenvaltio toteuttaa sillä aikaisemman kansainvälisen sopimuksen nojalla olevan mahdollisuuden mukaisesti, on unionin oikeuden kehittymisen johdosta unionin oikeuden vastainen. Kyseinen jäsenvaltio ei voi tällaisessa tilanteessa vedota kyseiseen kansainväliseen sopimukseen vapautuakseen myöhemmin syntyneistä unionin oikeuteen perustuvista velvoitteistaan.

64 Unionin lainsäätäjä on käyttänyt unionille kuuluvaa toimivaltaa henkisen omaisuuden alalla säätäessään, että elokuvateoksen pääohjaaja katsotaan elokuvateoksen tekijäksi tai yhdeksi sen tekijöistä. Tällaisessa tilanteessa jäsenvaltioilla ei enää ole toimivaltaa antaa säännöksiä, joilla tämä unionin säännöstö saatetaan kyseenalaiseksi. Niinpä jäsenvaltiot eivät voi enää vedota Bernin yleissopimuksen 14 bis artiklassa annettuun mahdollisuuteen.

65 Seuraavaksi on todettava, että tämän tuomion 60 kohdassa kuvailtu lainsäädäntötoimenpide on ristiriidassa direktiivin 2001/29 tavoitteen kanssa.

66 Direktiivin 2001/29, jossa säädetään muun muassa kappaleen valmistamista ja teosten yleisölle välittämistä koskevista oikeuksista, johdanto-osan yhdeksännestä perustelukappaleesta nimittäin ilmenee, että unionin lainsäätäjä, joka on katsonut, että tekijänoikeuksien suojaaminen on ratkaisevan tärkeää henkisen luomistyön kannalta, on halunnut taata tekijöille suojan korkean tason. Henkisen omaisuuden on näin ollen tunnustettu olevan erottamaton osa omaisuuden käsitettä.

67 Koska elokuvateoksen pääohjaajalle on myönnetty tekijän asema, olisi direktiivin 2001/29 tavoitteen vastaista katsoa, että tältä teoksen luoneelta henkilöltä voidaan evätä kyseiset hyödyntämisoikeudet.

68 Lopuksi on huomautettava, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus nauttia laillisesti hankkimastaan omaisuudesta sekä käyttää, luovuttaa ja testamentata sitä. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan paitsi yleisen edun sitä vaatiessa laissa säädetyissä tapauksissa ja laissa säädettyjen ehtojen mukaisesti ja siten, että hänelle suoritetaan kohtuullisessa ajassa oikeudenmukainen korvaus omaisuuden menetyksestä. Omaisuuden käyttöä voidaan säännellä lailla siinä määrin kuin se on yleisen edun mukaan välttämätöntä. Saman artiklan 2 kohdan mukaan teollis- ja tekijänoikeudet turvataan.

69 Edellä tämän tuomion 53 kohdassa todetun perusteella elokuvateoksen pääohjaajan on katsottava saaneen lainmukaisesti unionin oikeuden nojalla tähän teokseen liittyvät immateriaalioikeudet.

70 Näissä olosuhteissa se, että kansallisessa lainsäädännössä evätään elokuvateoksen pääohjaajalta kyseiset hyödyntämisoikeudet, merkitsisi sitä, että häneltä riistetään hänen lainmukaisesti saamansa immateriaalioikeus.

71 Edellä esitetystä seuraa, että tämän tuomion 50–52 kohdassa mainittuja direktiivien 93/83 ja 2001/29 säännöksiä ei voida tulkita WIPOn tekijänoikeussopimuksen 1 artiklan 4 kappaleen perusteella siten, että jäsenvaltio voisi kansallisessa lainsäädännössään Bernin yleissopimuksen 14 bis artiklan nojalla ja tämän artiklan mukaiseen mahdollisuuteen vedoten evätä pääohjaajalta pääasiassa kyseessä olevat elokuvateoksen hyödyntämisoikeudet, koska tällaisella tulkinnalla ensinnäkin loukattaisiin unionin toimivaltaa kyseisellä alalla, koska se olisi lisäksi ristiriidassa direktiivin 2001/29 tavoitteen kanssa ja koska se ei myöskään olisi mainitun perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdan, jossa taataan immateriaalioikeuksien suoja, vaatimusten mukainen.

72 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että yhtäältä direktiivin 93/83 1 ja 2 artiklaa ja toisaalta direktiivin 2001/29 2 ja 3 artiklaa yhdessä direktiivin 2006/115 2 ja 3 artiklan sekä direktiivin 2006/116 2 artiklan kanssa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset elokuvateoksen hyödyntämisoikeudet (kappaleen valmistaminen, lähettäminen satelliitin kautta ja muu välittäminen yleisölle siten, että teos saatetaan yleisön saataville) kuuluvat lain nojalla suoraan ja alkuperäisesti pääohjaajalle. Näin ollen näitä säännöksiä on tulkittava siten, että ne ovat esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan nämä hyödyntämisoikeudet annetaan lain nojalla ja yksinomaan kyseisen teoksen tuottajalle.

Toisen kysymyksen a kohta

73 Aluksi on huomautettava, että unionin lainsäätäjä otti direktiivin 92/100 2 artiklan 5 kohdassa käyttöön olettaman elokuvateoksen vuokrausoikeuksien luovutuksesta tuottajalle.

74 Direktiivin 2006/115 3 artiklan 4 kohdassa, jossa toistetaan vastaavin sanamuodoin direktiivin 92/100 2 artiklan 5 kohta, säädetään nykyään, että esittäjien ja elokuvan tuottajan välisessä elokuvan tuottamista koskevassa sopimuksessa tarkoitetun esittäjän oletetaan luovuttaneen vuokrausoikeutensa, jollei sopimuksessa toisin määrätä.

75 Lisäksi direktiivin 2006/115 3 artiklan 5 kohdassa, jossa toistetaan vastaavin sanamuodoin direktiivin 92/100 2 artiklan 6 kohta, annetaan jäsenvaltioille oikeus säätää mainittua olettamaa vastaavasta tekijöitä koskevasta olettamasta.

76 Kun otetaan huomioon tämä alkutäsmennys, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymyksen on katsottava koskevan sitä, voidaanko unionin oikeutta tulkita siten, että siinä annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää tällaisesta luovutusolettamasta myös siltä osin kuin kyse on pääasiassa kyseessä olevien kaltaisista elokuvateoksen hyödyntämisoikeuksista (kappaleen valmistaminen, lähettäminen satelliitin kautta ja muu välittäminen yleisölle siten, että teos saatetaan yleisön saataville), ja jos näin on, millä edellytyksillä näin voidaan tehdä.

77 Ennakkoratkaisukysymyksessä mainittujen direktiivin 2006/115 säännösten tavoitteen osalta on viitattava direktiivin johdanto-osan viidenteen perustelukappaleeseen, jossa muistutetaan yhtäältä, että tekijöiden ja esittäjien luovan ja taiteellisen työn jatkuvuus edellyttää riittäviä tuloja, ja toisaalta, että erityisesti äänitteiden ja elokuvien tuottamisen vaatimat sijoitukset ovat erityisen suuria ja epävarmoja. Mahdollisuus näihin tuloihin ja sijoitusten takaisin saamiseen voidaan tehokkaasti turvata ainoastaan antamalla riittävä oikeudellinen suoja asianomaisille oikeudenhaltijoille.

78 Direktiivin 2006/115 johdanto-osan viidennestä perustelukappaleesta ilmenee erityisesti, että on yhtäältä löydettävä tasapaino elokuvan henkiseen luomiseen osallistuneiden luonnollisten henkilöiden eli elokuvateoksen tekijän tai tekijäkumppaneiden oikeuksien ja etujen kunnioittamisen ja toisaalta elokuvan tuottajan, jonka aloitteesta ja vastuulla elokuvateos on toteutettu sekä joka kantaa tähän investointiin liittyvät riskit, oikeuksien ja etujen kunnioittamisen välille.

79 Näissä olosuhteissa voidaan katsoa, että direktiivin 2006/115 yhteydessä olettama vuokrausoikeuksien luovutuksesta elokuvan tuottajalle on toteutettu, jotta saavutettaisiin yksi direktiivin johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa mainituista tavoitteista eli se, että tuottaja voi saada takaisin sijoitukset, jotka se on tehnyt elokuvateoksen toteuttamista varten.

80 Luovutusolettamaa koskevan järjestelmän on kuitenkin pitänyt olla myös elokuvateoksen pääohjaajan etujen mukainen. Tästä on todettava, että järjestelmällä ei kyseenalaisteta millään tavalla sääntöä, jonka mukaan tekijällä on lain nojalla suoraan ja alkuperäisesti teostaan koskevat vuokraus- ja lainausoikeudet. Unionin lainsäätäjä on nimittäin nimenomaisesti pysyttänyt ”sopimuksessa toisin määräämistä” koskevan mahdollisuuden ja halunnut, että pääohjaajalla säilyy mahdollisuus sopia asiasta toisin.

81 Näin ollen tällainen olettamaa koskeva järjestelmä on annettu edellä tämän tuomion 78 kohdassa mainitun tasapainoedellytyksen mukaisesti sen takaamiseksi, että elokuvan tuottaja saa elokuvateoksen vuokrausoikeudet, mutta niin, että pääohjaaja voi vapaasti määrätä sille tekijänä kuuluvista oikeuksistaan etujensa säilyttämiseksi.

82 Elokuvaa koskevan riittävän tuoton saamisen tavoite ei kuitenkaan ole ominainen vain direktiivillä 2006/115 säännellylle vuokraus- ja lainausoikeuksien suojaamiselle, koska tämä tavoite ilmenee myös muista asian kannalta merkityksellisistä direktiiveistä.

83 Niinpä direktiivin 2001/29 johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa vahvistetaan, että elokuvien tai multimediatuotteiden kaltaisten tuotteiden tuottamiseen vaadittavat investoinnit ovat merkittäviä. Henkistä omaisuutta koskevien oikeuksien riittävä oikeudellinen suoja on siis tarpeen, jotta voidaan mahdollistaa näille investoinneille riittävä tuotto (ks. myös vastaavasti asia C-61/05, komissio v. Portugali, tuomio 13.7.2006, Kok., s. I-6779, 27 kohta).

84 Lisäksi on todettava, että unionin lainsäätäjä on nimenomaisesti tähdentänyt direktiivin 2001/29 johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa, että vaikka olemassa olevaa nykyistä tekijänoikeutta ja lähioikeuksia koskevaa oikeutta olisi mukautettava ja täydennettävä, jotta se vastaisi riittävästi taloudellisia tosiseikkoja, kuten uusia hyödyntämismuotoja, henkisen omaisuuden suojaamiseksi ei sitä vastoin tarvita uusia käsitteitä.

85 Koska yhtäältä unionin lainsäätäjän oletetaan direktiivin 2001/29 vuonna 2001 antaessaan säilyttäneen aikaisemmissa direktiiveissä kehitetyt henkisen omaisuuden suojaamista koskevat käsitteet ja koska se ei toisaalta tuolloin ole säätänyt asiasta toisin, on siis katsottava, että unionin lainsäätäjän tarkoituksena ei ole ollut luopua luovutusolettaman kaltaisen käsitteen soveltamisesta kyseisessä direktiivissä säänneltyjen hyödyntämisoikeuksien yhteydessä.

86 Edellä esitetystä seuraa, että luovutusolettamaa, sellaisena kuin siitä on alun perin säädetty vuokraus- ja lainausoikeuksien osalta direktiivin 92/100 2 artiklan 5 ja 6 kohdassa ja sellaisena kuin se on pääosin toistettu direktiivin 2006/115 3 artiklan 4 ja 5 kohdassa, on voitava soveltaa myös pääasiassa kyseessä olevien kaltaisiin elokuvateoksen hyödyntämisoikeuksiin (kappaleen valmistaminen, lähettäminen satelliitin kautta ja muu välittäminen yleisölle siten, että teos saatetaan yleisön saataville).

87 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella toisen kysymyksen a kohtaan on vastattava, että unionin oikeutta on tulkittava siten, että siinä annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää olettamasta pääasiassa kyseessä olevien kaltaisten elokuvateoksen hyödyntämisoikeuksien (kappaleen valmistaminen, lähettäminen satelliitin kautta ja muu välittäminen yleisölle siten, että teos saatetaan yleisön saataville) luovuttamisesta elokuvateoksen tuottajalle sillä edellytyksellä, että tämä olettama ei ole kumoamaton, siten, että sillä suljettaisiin pois kyseisen teoksen pääohjaajan mahdollisuus sopia asiasta toisin.

Toisen kysymyksen b kohta

88 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee tällä kysymyksellään, onko pääohjaajalla elokuvateoksen tekijänä tai tekijäkumppanina lain nojalla suoraan ja alkuperäisesti oikeus kohtuulliseen korvaukseen, kuten direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädettyyn niin kutsuttua yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen mukaiseen sopivaan hyvitykseen.

89 Aluksi on täsmennettävä, että koska kysymyksessä viitataan ainoastaan direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädettyyn yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen mukaiseen sopivaan hyvitykseen, kysymykseen vastataan ainoastaan siihen liittyvän kappaleen valmistamista koskevan oikeuden ja sopivaa hyvitystä koskevan oikeuden kannalta.

90 Aluksi on huomautettava, että jäsenvaltiot antavat direktiivin 2001/29 2 artiklan a alakohdan mukaan pääsääntöisesti tekijöille yksinoikeuden sallia tai kieltää suoraan tai välillisesti, tilapäisesti tai pysyvästi, millä keinolla ja missä muodossa tahansa kokonaan tai osittain tapahtuva kappaleen valmistaminen teostensa osalta.

91 Saman direktiivin 2 artiklan d alakohdassa annetaan sama oikeus elokuvien ensimmäisten tallenteiden tuottajille elokuviensa alkuperäiskappaleiden ja niiden kopioiden osalta.

92 Tästä seuraa, että sekä pääohjaajalla elokuvateoksen tekijänä että tuottajalla kyseisen teoksen tuotannon kannalta välttämättömistä investoinneista vastaavana tahona on katsottava olevan lain nojalla kappaleen valmistamista koskeva oikeus.

93 Lisäksi jäsenvaltiot voivat saman direktiivin 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla säätää poikkeuksista kappaleen valmistamista koskevan oikeuden haltijoiden yksinoikeudesta, kun kyseessä ovat luonnollisten henkilöiden mille tahansa välineelle valmistamat kappaleet, jotka on tehty yksityiseen käyttöön ja joiden käyttötarkoitus ei ole välittömästi tai välillisesti kaupallinen (yksityistä kopiointia koskeva poikkeus), edellyttäen kuitenkin, että oikeudenhaltijat saavat sopivan hyvityksen.

94 Koska elokuvateoksen pääohjaaja on yksi näistä oikeudenhaltijoista, hänellä on näin ollen katsottava olevan lain nojalla suoraan ja alkuperäisesti oikeus sopivaan hyvitykseen yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen nojalla.

95 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella toisen kysymyksen b kohtaan on vastattava, että unionin oikeutta on tulkittava siten, että elokuvateoksen pääohjaajalla on sen tekijänä lain nojalla suoraan ja alkuperäisesti oikeus direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädettyyn sopivaan hyvitykseen niin sanotun yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen nojalla.

Kolmas ja neljäs kysymys

96 Näillä kysymyksillä, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko unionin oikeutta tulkittava siten, että jäsenvaltiot voivat säätää olettamasta elokuvateoksen pääohjaajalle kuuluvien korvausoikeuksien luovuttamisesta elokuvateoksen tuottajalle.

97 Tämän osalta on kiistatonta, että pääasiassa kyseessä olevan kansallisen oikeuden säännöksen, jolla otetaan käyttöön kyseinen olettama, mukaan on mahdollista, että elokuvateoksen pääohjaaja luopuu oikeuksistaan kohtuulliseen korvaukseen.

98 Näin ollen on aluksi tutkittava, onko unionin oikeuden kanssa ristiriidassa sellainen kansallisen oikeuden säännös, jolla elokuvateoksen pääohjaajalle annetaan mahdollisuus luopua oikeudestaan kohtuulliseen korvaukseen.

99 Ensin on täsmennettävä, että koska kolmannessa ja neljännessä kysymyksessä viitataan edeltävässä kysymyksessä tarkoitettuihin korvausoikeuksiin, kysymyksiin vastataan ainoastaan kappaleen valmistamista koskevan oikeuden ja direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetyn, yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen mukaisen sopivan hyvityksen kannalta.

100 Kuten edellä tämän tuomion 93 kohdassa on todettu, direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdasta ilmenee, että niissä jäsenvaltioissa, jotka ovat päättäneet ottaa käyttöön yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen, kyseisten oikeuksien haltijoiden on saatava vastikkeena sopiva hyvitys. Tällaisesta sanamuodosta käy ilmi, että unionin lainsäätäjä ei ole halunnut, että asianomaiset henkilöt voisivat luopua oikeudestaan mainittuun hyvitykseen.

101 Koska tuon direktiivin 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa otetaan käyttöön poikkeus tekijän yksinoikeudesta kappaleen valmistamiseen teoksestaan, tätä säännöstä on tulkittava suppeasti, mikä merkitsee sitä, että tällaista poikkeusta ei voida laajentaa siitä, mitä kyseisessä säännöksessä nimenomaisesti säädetään. Siinä oikeutetaan kuitenkin ainoastaan kappaleen valmistamista koskevaa oikeutta koskeva poikkeus, eikä sitä voida laajentaa koskemaan korvausoikeuksia.

102 Tätä päätelmää tukevat asiayhteyden perusteella direktiivin 2006/115 5 artiklan 2 kohdan säännökset luettuina yhdessä direktiivin johdanto-osan 12 perustelukappaleen kanssa; kyseisessä 5 artiklan 2 kohdassa on toistettu vastaavin sanamuodoin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitseman direktiivin 92/100 4 artiklan 2 kohta ja kyseisessä 12 perustelukappaleessa direktiivin 92/100 johdanto-osan 15. perustelukappale. Näissä säännöksissä täsmennetään, että tekijät eivät voi luopua oikeudestaan vuokrauksesta suoritettavaan kohtuulliseen korvaukseen.

103 Unionin lainsäätäjä on kylläkin käyttänyt direktiiveissä 92/100 ja 2006/115 ilmaisua ”korvaus” eikä direktiivissä 2001/29 käytettyä ilmausta ”hyvitys”. ”Korvauksen” käsitteenkin tarkoituksena on kuitenkin säätää vahingonkorvauksesta tekijöille, koska se maksetaan tekijöille heille aiheutuneen vahingon johdosta (ks. vastaavasti asia C-271/10, VEWA, tuomio 30.6.2011, Kok., s. I-5815, 29 kohta).

104 Kuten edellä tämän tuomion 84 ja 85 kohdassa on todettu, unionin lainsäätäjän oletetaan direktiivin 2001/29 antaessaan säilyttäneen aikaisemmissa direktiiveissä kehitetyt henkisen omaisuuden suojaamista koskevat käsitteet, jollei se ole nimenomaisesti säätänyt niistä toisin.

105 Nyt käsiteltävässä asiassa yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen nojalla tekijöille maksettavasta korvauksesta on todettava, että mistään direktiivin 2001/29 säännöksestä ei ilmene, että unionin lainsäätäjän aikomuksena olisi ollut antaa tämän oikeuden haltijalle mahdollisuus luopua oikeudestaan.

106 Lisäksi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on jo katsottu, että direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa asetetaan jäsenvaltiolle, joka ottaa kansallisessa oikeudessaan käyttöön yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen, velvollisuus saavuttaa tietty tulos

siinä mielessä, että kyseisen valtion on toimivaltansa rajoissa varmistettava sellaisen sopivan hyvityksen tosiasiallinen periminen, jolla on tarkoitus korvata loukatuille tekijöille aiheutunut vahinko, jotteivät kyseiset säännökset menettäisi tehokasta vaikutustaan (ks. vastaavasti asia C-462/09, Stichting de Thuiskopie, tuomio 16.6.2011, Kok., s. I-5331, 34 kohta). Tällaista tulosvelvollisuutta oikeudenhaltijoiden hyväksi perittävästä sopivasta hyvityksestä on kuitenkin käsitteellisesti mahdotonta sovittaa yhteen sen kanssa, että oikeudenhaltijalla on mahdollisuus luopua oikeudestaan tällaiseen sopivaan hyvitykseen.

107 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että unionin oikeus on esteenä kansallisen oikeuden sellaiselle säännökselle, jolla elokuvateoksen pääohjaajalle annetaan mahdollisuus luopua oikeudestaan sopivaan hyvitykseen.

108 Sitäkin suuremmalla syyllä unionin oikeutta on tulkittava siten, että siinä ei anneta jäsenvaltioille mahdollisuutta säätää kumoamattomasta olettamasta, joka koskee elokuvateoksen pääohjaajalle kuuluvien korvausoikeuksien luovuttamista elokuvateoksen tuottajalle, koska tällaisella olettamalla estettäisiin elokuvateoksen pääohjaajaa saamasta direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädettyä sopivaa hyvitystä. Kuten edellä tämän tuomion 100 kohdassa on todettu, pääohjaajan on kappaleen valmistamista koskevan oikeuden haltijana saatava mainittu hyvitys.

109 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella kolmanteen ja neljänteen kysymykseen on vastattava, että unionin oikeutta on tulkittava siten, että siinä ei anneta jäsenvaltioille mahdollisuutta säätää olettamasta elokuvateoksen pääohjaajalle kuuluvan sopivaa hyvitystä koskevan oikeuden luovuttamisesta elokuvateoksen tuottajalle, olipa tämä olettama kumoamaton tai voitiinpa siitä poiketa.

Oikeudenkäyntikulut

110 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Yhtäältä tiettyjen satelliitin välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin ja kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen sovellettavien tekijänoikeutta sekä lähioikeuksia koskevien sääntöjen yhteensovittamisesta 27.9.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/83/ETY 1 ja 2 artiklaa ja toisaalta tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY 2 ja 3 artiklaa yhdessä vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/115/EY 2 ja 3 artiklan sekä tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/116/EY 2 artiklan kanssa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaiset elokuvateoksen hyödyntämisoikeudet (kappaleen valmistaminen, lähettäminen satelliitin kautta ja muu välittäminen yleisölle siten, että teos saatetaan yleisön saataville) kuuluvat lain nojalla suoraan ja alkuperäisesti pääohjaajalle. Näin ollen näitä säännöksiä on tulkittava siten, että ne ovat esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan nämä hyödyntämisoikeudet annetaan lain nojalla ja yksinomaan kyseisen teoksen tuottajalle.

2) Unionin oikeutta on tulkittava siten, että siinä annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää olettamasta pääasiassa kyseessä olevien kaltaisten elokuvateoksen hyödyntämisoikeuksien (kappaleen valmistaminen, lähettäminen satelliitin kautta ja muu välittäminen yleisölle siten, että teos saatetaan yleisön saataville) luovuttamisesta elokuvateoksen tuottajalle sillä edellytyksellä, että tämä olettama ei ole kumoamaton siten, että sillä suljettaisiin pois kyseisen teoksen pääohjaajan mahdollisuus sopia asiasta toisin.

3) Unionin oikeutta on tulkittava siten, että elokuvateoksen pääohjaajalla on sen tekijänä lain nojalla suoraan ja alkuperäisesti oikeus direktiivin 2001/29 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädettyyn sopivaan hyvitykseen niin sanotun yksityistä kopiointia koskevan poikkeuksen nojalla.

4) Unionin oikeutta on tulkittava siten, että siinä ei anneta jäsenvaltioille mahdollisuutta säätää olettamasta elokuvateoksen pääohjaajalle kuuluvan sopivaa hyvitystä koskevan oikeuden luovuttamisesta elokuvateoksen tuottajalle, olipa tämä olettama kumoamaton tai voitiinpa siitä poiketa.

Allekirjoitukset